

Europos regionų komiteto nuomonė – Daugiametės finansinės programos (DFP) laikotarpio vidurio peržiūra

(2017/C 017/05)

Pranešėjas: Luc VAN DEN BRANDE (BE/EPP)

Flandrijos ir Europos ryšių agentūros (VLEVA) valdančiosios tarybos pirmininkas

POLITIKOS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

DFP peržiūra. Bendrosios pastabos

1. mano, kad Daugiametė finansinė programa (DFP) pirmiausia yra politinė priemonė Europos strateginiams tikslams nustatyti ir jų siekti, o jos peržiūra iš esmės yra politinio, o ne techninio pobūdžio debatai, nes DFP yra Europos Sąjungos veikimo pagrindas;
2. pabrėžia, kad DFP yra svarbi tam, kad būtų galima prognozuoti ilgalaikės ES išlaidas ir kad ES lėšos būtų leidžiamos laikantis tarpusavyje suderintos bendros politikos. Šie esminiai principai yra labai svarbūs vietos ir regionų valdžios institucijoms ir kitiems ES lėšų gavėjams;
3. pabrėžia, kad DFP yra itin svarbi vietos ir regionų valdžios institucijoms, atliekančioms esminį vaidmenį įgyvendinant Europos politikos tikslus; atsižvelgdamas į tai, nurodo, kad regionų ir vietos valdžios institucijos tiesiogiai ir (arba) netiesiogiai dalyvauja valdant ar išleidžiant 75 % ES biudžeto;
4. apgailestauja, kad DFP viršutinė riba pirmą kartą yra mažesnė nei ankstesniais metais, todėl Europos Sąjunga priversta prisiimti daugiau išpareigojimų turėdama mažesnius finansinius išteklius; pakartoja ankstesnėse nuomonėse ⁽¹⁾ išreikštą susirūpinimą dėl DFP viršutinės ribos;
5. pakartoja, kad Europos politikos veiksmingumas priklauso nuo tinkamai taikomo daugiapakopio valdymo principo, kuris laikomas bendruoju struktūrinių fondų valdymo principu ⁽²⁾, o tai reiškia, kad visi valdymo lygmenys, veikiantys savo kompetencijos srityje, veiksmingai dirba kartu siekdami politikos tikslų; atsižvelgdamas į tai, perspėja dėl pasidalijamojo valdymo mažinimo ir bandymų Europos lygmeniu centralizuotai valdyti išteklius; pabrėžia, kad vieta grindžiamas požiūris taip pat yra labai svarbus siekiant ES politikos veiksmingumo, kuriam užtikrinti reikalingi įvairūs valdymo lygmenys, sektoriai ir suinteresuotieji subjektai, dalyvaujantys bendradarbiavimo procese sprendžiant klausimus, nes jie turi patirties konkrečioje geografinėje teritorijoje;
6. pažymi, kad ES nuolat mažėja investicijų lygis, dėl kurio ES atsiranda investicijų atotrūkis, kuris, Komisijos vertinimu, yra iki 370 milijardų EUR mažesnis už istorinę normą; pritaria Komisijos pastangoms prisidėti prie šio atotrūkio mažinimo be kita ko glaudžiau bendradarbiaujant su privačiu sektoriumi ir stengiantis pritraukti privatųjį kapitalą, pavyzdžiui, pasitelkiant Investicijų planą Europai ir Europos strateginių investicijų fondą (ESIF);
7. palankiai vertina Komisijos ketinimą 2016 m. rudenį pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl ESIF sustiprinimo po 2018 m., kuriame visų pirma turėtų būti svarstoma Europos struktūrinių ir investicijų (ESI) fondų ir Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) sąveika. Todėl ragina Komisiją nustatyti aiškius kriterijus dėl ESIF projektų papildomumo ir spręsti ESIF finansuojamų projektų geografinio disbalanso, tarpvalstybinių projektų stygiaus ir nepakankamų investicijų į tvirtą plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą, energijos vartojimo efektyvumo ir transporto klausimus. Taip pat pabrėžia, kad DFP peržiūra numatant padidinti biudžeto eilutes, galinčias suteikti finansinį pagrindą tvirtesniai Europos strateginių investicijų fondui (ESIF 2.0), yra būtina sąlyga;

⁽¹⁾ CDR275–2013_00_00_TRA_AC (23–24).⁽²⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai, kurių veiklos gairės pateiktos Bendroje strateginėje programoje, bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai ir Sanglaudos fondai taikytinos bendrosios nuostatos, ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 [SEC(2011) 1141 final] (SEC(2011) 1142 final).

8. mano, kad būtina išnagrinėti, ar įmanoma padidinti investicijas iš dalies pakeičiant nuostatą dėl investicijų, kuri leidžia valstybėms narėms tam tikromis sąlygomis laikinai nukrypti nuo savo vidutinio laikotarpio tikslo arba nuo fiskalinio koregavimo plano, sutarto pagal Stabilumo ir augimo paką (SAP). Investicijomis visų pirma laikomos valstybių narių išlaidos projektams, kuriuos bendrai finansuoja Europos Sąjunga pagal struktūrinę ir sanglaudos politiką, įskaitant Jaunimo užimtumo iniciatyvą, ir panaudojant Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) lėšas;

9. palankiai vertina pastangas skatinti didesnes privačiojo sektoriaus investicijas ir derinti jas su viešosiomis investicijomis siekiant skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą Europos regionuose ir savivaldybėse;

10. pažymi, kad dabartinė DFP jau pasiekė savo ribas, kai kuriose srityse išsėmus galimybes, todėl šiuo metu tenka taikyti visas įmanomas lankstumo priemones;

11. pabrėžia, kad būtina atlikti nuodugnią DFP laikotarpio vidurio peržiūrą. Reikia neatidėliotinai iš esmės peržiūrėti tiek DFP viršutines ribas, tiek ir konkrečias DFP reglamento nuostatas. Privaloma atsižvelgti į peržiūros rezultatus ir Europos Sąjungai parengti patikimą biudžeto programą, kuri sudarytų galimybę spręsti politinių prioritetų klausimus ir atremti iššūkius;

12. nurodo, kad nustačius naujus prioritetus institucijoms teks prisiimti atsakomybę užtikrinti naujų užduočių finansavimą aiškiai nustatant politikos sritis, kurios jau nebebus Sąjungos prioritetai, arba susitariant dėl DFP viršutinių ribų padidinimo;

13. primena institucijoms, kad dėl ribotų išteklių neturi būti mažinamas bendrų ES prioritetų skaičius;

14. ragina institucijas kuo greičiau atlikti DFP peržiūrą, kad liktų pakankamai laiko parengti Europos Komisijos pasiūlymus dėl DFP po 2020 m., kurie turi būti pateikti iki 2018 m. sausio 1 d.;

Daugiametės finansinės programos peržiūra. Konkrečios rekomendacijos

15. nors ir supranta, kad yra neatidėliotinių poreikių, iš anksto perspėja, kad kai kurių finansavimo mechanizmų ir patikos fondų naudojimas negali tapti pretekstu (iš dalies) neįtraukti ES iniciatyvų į ES biudžetą – ir tokiu būdu išvengti Europos Parlamento atliekamos demokratinės kontrolės – ir atsakomybę už jų valdymą perduoti valstybėms narėms;

Politiniai prioritetai ir antrosios DFP laikotarpio pusės iššūkiai

16. pabrėžia, kad antroje DFP laikotarpio pusėje dėmesio reikėtų skirti šiems politiniams prioritetams ir iššūkiams, turintiems tiesioginio arba netiesioginio poveikio Europos piliečių gerovei:

- užimtumo, augimo ir konkurencingumo skatinimas: Europos strateginių investicijų fondas buvo įsteigtas nekeičiant DFP viršutinių ribų, o perskirsčius esamų programų lėšas (programai „Horizontas 2020“ skirtas biudžetas sumažintas 2,2 mlrd. eurų, o Europos infrastruktūros tinklų priemonei skirtas biudžetas sumažintas 2,8 mlrd. eurų); persvarstant DFP turėtų būti kompensuotas su ESIF susijęs šių programų lėšų apskarpymas,
- ES programų sinergijos didinimas siekiant skatinti viešąsias ir privačias investicijas į regionus ir miestus, ypač atsižvelgiant į ES teritorinės sanglaudos tikslą. Jis pakartoja savo raginimą kurti visapusišką teritorinę miesto ir kaimo vietovių, kaip viena kitą papildančių funkcinę zonų, viziją,
- nedarbo, ypač jaunimo nedarbo, problemų sprendimas: jaunimo užimtumo iniciatyva turi būti tęsiama bent jau iki 2020 m., ypatingą dėmesį skiriant jaunimo integracijai į darbo rinką,
- ilgalaikių bedarbių integracija į darbo rinką,
- pagrindinių destabilizacijos ir išorės krizių priežasčių šalinimas,

- migracijos ir pabėgėlių krizės klausimų sprendimas: dabartinės DFP 3 išlaidų kategorijoje numatytų lėšų artimiausiais metais nepakaks šiai problemai spręsti; reikia padidinti atitinkamas daugiametės finansinės programos viršutinės ribas siekiant užtikrinti pabėgėlių priėmimą ir integraciją, o tuo iš esmės rūpinasi vietos ir regionų valdžios institucijos; naujoji DFP suteikia galimybę padidinti Europos migracijos darbotvarkės prioritetams įgyvendinti skirtus išteklius,
- vidaus saugumo užtikrinimas ir kova su terorizmu: galima būtų numatyti padidinti 3 išlaidų kategorijai skirtas DFP viršutinės ribas,
- socialinės apsaugos užtikrinimas, kartu siekiant Europos pinigų sąjungos socialinės dimensijos įgyvendinimo tikslo. Socialinė apsauga yra viena iš šalių socialinei santarvei ir ekonomikos augimui būtinų sąlygų,
- demografinių problemų sprendimas, visų pirma geriau atsekant su demografija susijusias išlaidas, pirmiausia iš ESI fondų ir ESIF,
- įvairių krizių, kurias Europos ūkininkai patyrė pradėjus įgyvendinti dabartinę DFP, slopinimas;

Su ESIF susijusio biudžeto mažinimo kompensavimas

17. pabrėžia, kad programa „Horizontas 2020“ ir Europos infrastruktūros tinklų priemonė (EITP) rodo, jog biudžetas funkcionuoja netinkamai: nepaisant biudžeto lėšų sumažinimo siekiant finansuoti naujai sukurtą Europos strateginių investicijų fondą (ESIF), pastebimas didelis atotrūkis tarp tikslų ir visam 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui skirtų lėšų;
18. kita vertus, nurodo, kad programos „Horizontas 2020“ ir Europos infrastruktūros tinklų priemonės lėšomis finansuojami projektai turi didelę Europos pridėtinę vertę;
19. mano, kad dar per anksti spręsti, ar sukūrus ESIF buvo prarasta kiek nors bendrų lėšų, skirtų Europos mokslinių tyrimų ir infrastruktūros projektams finansuoti;
20. pakartoja, kad metinės ES biudžeto procedūros metu reikia didinti programos „Horizontas 2020“ ir EITP finansavimą siekiant kiek galima labiau kompensuoti derybose dėl ESIF sutartą biudžeto mažinimą, kad būtų galima įgyvendinti prieš dvejus metus nustatytus atitinkamus jų tikslus;

Jaunimo užimtumo iniciatyva

21. palankiai vertina Europos Komisijos ir biudžeto valdymo institucijos veiksmus siekiant sutelkti visą Jaunimo užimtumo iniciatyvos finansinį paketą jau pradiniam etape 2014 ir 2015 m., nes taip buvo pasiųstas aiškus signalas apie didelę šios iniciatyvos svarbą jaunimui labiausiai skurstančiuose regionuose;
22. ragina tęsti Jaunimo užimtumo iniciatyvą, atlikus visapusišką jos rezultatų įvertinimą ir tolesnį koregavimą siekiant įveikti dabartines įgyvendinimo kliūtis, įskaitant naujų išsipareigojimų asignavimų skyrimą nuo 2017 m.;
23. ragina institucijas vykdyti savo išsipareigojimus, priištus derybose dėl 2016 m. ES biudžeto, ir ragina Europos Komisiją atsižvelgti į Jaunimo užimtumo iniciatyvos vertinimo rezultatus ir prireikus pateikti pasiūlymų dėl iniciatyvos pratęsimo iki 2020 m.;
24. atsižvelgiant į Jaunimo užimtumo iniciatyvą, Komitetas ragina Komisiją persvarstant DFP numatyti specialią ilgalaikių bedarbių integravimo į darbo rinką iniciatyvą;

Lankstumas

25. palankiai vertina DFP ir metinių biudžetų lankstumą, kad būtų galima reaguoti į nenumatytus įvykius arba naujus iššūkius, tačiau perspėja, kad šioje srityje nereiktų turėti pernelyg didelių lūkesčių. Papildomas lankstumas neišsprendžia Europos tikslams siekti reikalingų finansinių išteklių trūkumo;
26. ragina Europos Komisiją atlikti DFP reglamento lankstumo nuostatų vertinimą, kad būtų panaikintos visos kliūtys, trukdančios visapusiškam jų panaudojimui ir jų veikimo tobulinimui;

27. dar kartą atkreipia Europos Komisijos ir biudžeto valdymo institucijos dėmesį į tai, kad egzistuoja keletas skirtingo sudėtingumo ir perspektyvumo galimybių ir jas reikia tinkamai apsvarstyti, atmetus bet kokią šališkumą ar įtarimus;

28. pabrėžia, kad vertinant didesnio lankstumo ir nuspėjamumo galimybes, valstybėms narėms ir ekonominės veiklos vykdytojams taikomuose reikalavimuose turi išlikti sąžiningumo ir stabilumo principai, kartu atsižvelgiant į anksčiau iš kitų išlaidų kategorijų perkeltus asignavimus;

29. mano, kad tarp pirmiau nurodytų galimybių galėtų būti:

- galimybė lanksčiau perskirstyti išteklis iš pradžių tarp atskirų instrumentų ir tarp išlaidų kategorijų,
- lankstumo priemonės supaprastinimas pagal 2013 m. gruodžio 2 d. tarpinstitucinio susitarimo 12 straipsnį, nes ja naudotis trukdo sprendimų priėmimo procedūros,
- supaprastinta procedūra koreguoti ir didinti viršutinę išlaidų ribą, kad būtų galima reaguoti į nenumatytas aplinkybes arba politinių prioritetų pokyčius,
- DFP viršutinių ribų didinimas tiek mokėjimų, tiek ir įsipareigojimų asignavimams, kad jos atspindėtų ES politinius ir biudžetinius prioritetus,
- nenumatytų atvejų rezervo – blogiausiu atveju – padidinimas nuo esamo 0,03 % BVP iki didesnės procentinės dalies;

30. atkreipia Tarybos dėmesį, kad specialių priemonių (lankstumo priemonės, ES solidarumo fondo, Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo ir neatidėliotinos pagalbos rezervo) mokėjimų asignavimai turėtų būti apskaičiuojami, kaip ir įsipareigojimų atveju, viršijant DFP viršutines ribas;

31. pažymi, kad sanglaudos politikos finansiniai paketai nėra tinkami spręsti su dabartinėmis krizėmis susijusias problemas pakankamai lanksčiai dėl trijų priežasčių: ilgalaikis jų planavimas, jų orientavimas į struktūrines investicijas ir paramos telkimas pagal temas; ragina Europos Komisiją pateikti pasiūlymų, kaip išspręsti šią problemą be sanglaudos politikos finansinių paketų;

32. nors atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą iš anksto paskirstyti nacionaliniai paketai – įskaitant ir pagal sanglaudos politikos programą – negali būti mažinami, Komitetas vis tiek ragina Europos Komisiją savo pasiūlyme pateikti aiškų algoritmą, kaip šiais metais laikantis DFP reglamento 7 straipsnio bus koreguojami sanglaudos politikos finansiniai paketai ir kokią poveikį tai turės šiuo metu egzistuojančioms lankstumo priemonėms ⁽³⁾;

Neatlikti mokėjimai

33. pabrėžia, kad pasitvirtinus Komiteto nuogastavimams, 2014–2020 m. DFP lems Europos biudžeto deficitą ⁽⁴⁾; dėl mokėjimų asignavimų trūkumo Komisija nesugebės įvykdyti priimtų įsipareigojimų. Ši tendencija kelia didelį nerimą ⁽⁵⁾;

34. pabrėžia, kad neatlikti mokėjimai daro neigiamą poveikį regionams ir įvairiems suinteresuotiesiems subjektams kaip ES biudžeto lėšų gavėjams, pavyzdžiui, pavojus prarasti investicijas, veiklos apimtį mažinimas, pasitraukimas iš projektų, trumpalaikės paskolos ir vėluojantis veiksmų programų įgyvendinimas. Dėl mažo finansinio tvarumo mažėja ir potencialių naudos gavėjų domėjimasis šia parama;

35. perspėja dėl dabartinių neatliktų mokėjimų ir pernelyg optimistinių Europos Komisijos prielaidų, kad išiskolinimų sumažės 2016 m. pabaigoje;

⁽³⁾ Pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 90 straipsnio 5 dalį Europos Komisija peržiūri, ar valstybės narės tenkina tinkamumo finansuoti iš Sanglaudos fondo kriterijus, remdamasi 2012–2014 m. laikotarpio ES-27 Sąjungos BNP rodikliais, tada atitinkamai perskaičiuojami nacionaliniai paketai, tačiau bendras šio koregavimo poveikis neturi viršyti 4 mlrd. eurų (kaip numatyta DFP reglamente).

⁽⁴⁾ Dabartinė DFP buvo pradėta įgyvendinti su 23,4 mlrd. eurų ankstesnės programos „skola“, o 2014 m. pabaigoje šie neatlikti mokėjimai pasiekė beprecedentę 24,7 mlrd. eurų sumą 2007–2013 m. sanglaudos programoms.

⁽⁵⁾ CDR275–2013_00_00_TRA_AC.

36. atkreipia dėmesį į tai, kad vienas iš elementų, prisidedančių prie vėluojančių mokėjimų sumažinimo, yra sanglaudos politikos programų lėšų panaudojimo lygis 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu. Šiuo metu lėšų panaudojimo lygis yra apie 88,9 % (be galutinių mokėjimų prašymų), bet net patenkinus visus galutinius mokėjimų prašymus greičiausia nebus pasiektas 100 % lygis. Todėl didelės sanglaudos politikos programų dalies bus atsisakyta, o tai turės neigiamo poveikio ES ekonominei, teritorinei ir socialinei sanglaudai;

37. nuogąstauja, kad kai kurie aspektai gali papildyti naujus neatliktus mokėjimus antrojoje DFP laikotarpio pusėje ir dėl to kils pavojus visų suinteresuotųjų subjektų išmokoms arba bus vėluojama jas išmokėti. Tai reiškia: dabartinė mokėjimų viršutinė riba nuo 2018 m. bus toliau mažinama dėl 2014 m. kompensavimo telkiant lėšas nenumatytų atvejų rezervui; dalis 2014–2015 m. mokėjimų asignavimų bus naudojama ankstesniems neatliktiems mokėjimams; 2015 ir 2016 m. Graikijai skirti 2 mlrd. eurų asignavimų iš ESI fondų sutelkti laikotarpio pradžioje nepadidinus mokėjimų asignavimų, be to, nenumatyta padidinti mokėjimų papildomiems išpareigojimams migracijos srityje;

38. reiškia susirūpinimą dėl uždelsto ESI veiksmų programų priėmimo ir pavojaus, kad antrojoje DFP laikotarpio pusėje – ypač pabaigoje – susikaups naujų neapmokėtų sąskaitų; todėl ragina Europos Komisiją iki 2014–2020 m. programavimo laikotarpio pabaigos pateikti sanglaudos politikos mokėjimų planą siekiant užtikrinti, kad bus pakankamai lėšų valstybėms narėms skirtiems mokėjimams atlikti;

39. ragina panaikinti taisyklę, pagal kurią perviršis grąžinamas į valstybių narių nacionalinius biudžetus ir išskaitomas iš kitų finansinių metų valstybės narės įnašo į ES biudžetą;

Į rezultatus ir ekonomikos valdymą orientuotas biudžetas

40. nurodo, kad derybose dėl dabartinės DFP institucijos nesugebėjo tinkamai įvertinti galimų nenumatytų krizių padarinių ir kad jos turėtų padidinti DFP lankstumą. Vienas šios problemos sprendimo būdų, be lankstumo didinimo, galėtų būti faktais grindžiamas ir į rezultatus orientuotas biudžeto sudarymas;

41. palankiai vertina Europos Komisijos iniciatyvą parengti „į rezultatus orientuotą biudžetą“, kuriame atsispindėtų kaip ir kokiose srityje leidžiamos biudžeto lėšos, kaip vertinamos išlaidos ir kaip pranešama apie rezultatus, be kita ko siekiant nustatyti kriterijus, pagal kuriuos būtų atlyginama geriausiai išteklius valdančioms valstybėms narėms ir regionams;

42. ragina Europos Komisiją gerinti savo finansinę atskaitomybę. Tai visų pirma reiškia atitinkamais pagrindiniais skaičiais grindžiamas laiku, reguliariais intervalais ir standartizuota forma teikiamas ataskaitas apie visas DFP priemones ir (arba) išlaidų kategorijas;

43. mano, kad ES išlaidos turėtų būti glaudžiau susietos su valstybių narių ekonominės politikos iššūkiais ir ES ekonominės politikos koordinavimu; ragina Europos Komisiją užtikrinti veiksmingesnę sąsają tarp ES išteklių ir ES ekonominės politikos koordinavimo siekiant geriau priderinti investicijas prie ekonominės, užimtumo ir fiskalinės politikos reikalavimų. Šį požiūrį reikėtų iš anksto tinkamai išanalizuoti atsižvelgiant į jo taikymo pasiekimus sanglaudos politikos srityje siekiant užtikrinti, kad regionai ir jų piliečiai nenukentėtų dėl valstybių narių makroekonominės politikos ir jiems netektų mokėti už nacionalinio lygmens priemonių padarinius;

Europos pridėtinė vertė

44. nurodo, kad Europos pridėtinės vertės sąvoką vis dar reikia deramai aptarti atsižvelgiant į konkrečius Europos regionų ir vietos valdžios institucijų poreikius ir interesus;

45. siūlo parengti bendrus vertinimo standartus, pagal kuriuos būtų vertinama bendrai iš ES biudžeto finansuojamų ir į rezultatus orientuotų projektų Europos pridėtinė vertė. Akivaizdus vertinimo kriterijus tokiai pridėtinei vertei nustatyti turėtų būti subsidiarumas, nes yra ES investicijų, kurios dėl savo masto geriau vykdomos per ES programas, tuo tarpu kitų poveikis didesnis, kai jos valdomos vietos ar regionų lygmeniu. Šie standartai būtų skirti ne tik skirtingų Europos programų papildomumui palyginti, bet galėtų tapti ir būsimų veiksmų, finansinių išteklių paskirstymo tarp programų ir tikslingiau orientuotų politikos priemonių pagrindu arba pagrindimu; rekomenduoja Europos Komisijai dėl šios koncepcijos konsultuotis su Regionų komitetu;

46. pažymi, kad derybose dėl būsimos DFP vėl atsinaujins niekaip nesibaigianti valstybių narių ir Europos Komisijos kova dėl tiesioginio ar pasidalijamojo programų valdymo. Valstybės narės labiausiai pritaria iš anksto paskirtiems nacionaliniams paketams, nes juos paprasčiau valdyti, kartu, laikantis subsidarumo principo, reikės atsižvelgti į vietos ir regionų poreikius ir įgaliojimus. Kita vertus, sukurti Europos pridėtinę vertę pavyks tik griežtai taikant papildomumo principą; daro išvadą, kad pagal pasidalijamojo valdymo principą valdomos programos pasirodė esančios tinkama strategija siekiant suderinti abu šiuos principus;

47. siūlo, kad nacionalinių bendro finansavimo normų dydis būtų grindžiamas ne tik valstybių narių finansiniais pajėgumais, bet ir atitinkamo regiono ekonominio išsivystymo lygiu ir ES išlaidų indėliu į pagrindinių Sąjungos tikslų įgyvendinimą arba į Europos pridėtinę vertę; didesnės ES bendro finansavimo normos Europos prioritetams ir mažesnės ES bendro finansavimo normos daugiausia nacionaliniams prioritetams;

48. ragina geriau pasinaudoti makroregioninėmis ir teritorinio bendradarbiavimo strategijomis, kaip priemonėmis, sudarančiomis galimybę bendradarbiauti funkcionaliai veikiančioms teritorijoms už jų administracinių ribų ir patenkinti konkrečius Europos piliečių ir įmonių poreikius;

DFP laikotarpis po 2020 m.

Būsimos daugiametės finansinės programos trukmė

49. vadovaudamasis RK nuomonėmis dėl 2014–2020 m. DFP, priimtomis 2011 m. ⁽⁶⁾ ir 2012 m. ⁽⁷⁾, ir dėl 2014 m. ES biudžeto ⁽⁸⁾, nurodo, kad teikia aiškią pirmenybę prailgintam dešimties metų biudžeto laikotarpiui, numatant privalomą išsamią vidurio laikotarpio peržiūrą po pirmų penkerių metų;

50. mano, kad šis variantas geriausiai tinka daugiametei programai, nes jis suteikia daugiau stabilumo ir numatomumo, visų pirma pasidalijamojo valdymo programos sanglaudos politikos ir kaimo plėtros srityje, ir, kita vertus, suteikia pakankamai lankstumo atliekant vidurio laikotarpio peržiūrą;

51. nurodo, kad pageidaujama 5 + 5 metų DFP trukmė idealiai tinka Europos Parlamento, Europos Komisijos ir Europos regionų komiteto kadencijoms ir taip sustiprintų būsimos DFP demokratinį teisėtumą ir atskaitomybę;

Nuosavi ištekliai

52. mano, kad nuosavų išteklių reforma yra labai svarbi demokratiniam ir atskaitingam Europos lėšų valdymui, ir apgailestauja, kad šioje srityje nepasiekta ryškesnės pažangos;

53. ragina į būsimą DFP įtraukti naujus nuosavų išteklius, dėl kurių pagal BNP apskaičiuojami valstybių narių įnašai į ES biudžetą taptų visiškai nereikalingais. Šį klausimą reikia apsvarstyti atliekant DFP peržiūrą siekiant nutiesti kelią politiniam pritarimui naujoms nuosavų išteklių iniciatyvoms, kad jas būtų galima laiku pradėti taikyti būsimoje DFP;

54. pabrėžia didelę aukšto lygio grupės nuosavų išteklių klausimais svarbą ir ragina tinkamai įtraukti nacionalinius parlamentus ir vietos ir regionų valdžios institucijas į būsimas diskusijas dėl naujų ES nuosavų išteklių;

Biudžeto vieningumas

55. ragina šiuo metu egzistuojančius specialius instrumentus – Europos plėtros fondą, neatidėliotinos pagalbos rezervą, Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondą, ES solidarumo fondą ir lankstumo priemonę – įtraukti į DFP siekiant užtikrinti ES biudžeto demokratinį teisėtumą ir atskaitomybę;

56. atkreipia dėmesį į tai, kad ES turėtų daugiausia dėmesio skirti tikriesiems savo poreikiams, o ne 1 % BNP viršutinei ribai, nes tai viena pagrindinių priežasčių, dėl kurių valstybės narės kuria „palydovinius instrumentus“ už ES biudžeto ribų, kur jų nepasiekia demokratinė Europos Parlamento kontrolė, siekdamos įveikti iššūkius, neįmanomus turint nepakankamai finansuojamą biudžetą;

⁽⁶⁾ CdR 283/2011 fin.

⁽⁷⁾ CDR1777–2012_00_00_TRA_AC.

⁽⁸⁾ Žr. 5 išnašą.

Finansinės priemonės

57. ragina Europos Komisiją prieš pateikiant pasiūlymą dėl būsimos DFP, iš esmės išanalizuoti finansinių instrumentų naudojimą dabartinėje DFP. Nors negalima paneigti unikalaus jų vaidmens sutelkiant privačias investicijas ir kuriant užimtumą ir ekonomikos augimą, tačiau yra keletas sričių, kur jų naudojimas jau vien dėl trūkstančių rinkos galimybių nėra labai veiksmingas;

58. pabrėžia, kad reikia užtikrinti griežtą pusiausvyrą tarp tradicinių paskolų ir novatoriškų finansinių priemonių. Tai reiškia, kad reikia dažniau naudotis veiksmingais finansiniais instrumentais, kai jie naudingi praktikoje, ir siūlyti alternatyvas priešingu atveju. Apskritai valstybėms narėms finansinių instrumentų taikymas turėtų išlikti neprivalomu, ypač įgyvendinant sanglaudos politikos programas. Paskolos su mažesnėmis ES bendro finansavimo normomis pagrindiniams nacionaliniams prioritetams ir didesnėmis ES bendro finansavimo normomis Europos ir regionų prioritetams, aktyvesnis veiksmingų finansinių instrumentų naudojimas ir dėmesio sutelkimas į Europos pridėtinę vertę yra tinkamos priemonės, kurias derinant galima užtikrinti didesnę ES biudžeto veiksmingumą ir su mažesniais ištekliais pasiekti geresnius rezultatus;

Procedūrų supaprastinimas

59. daro išvadą, kad šiuo metu pagrindinis ES iššūkis yra ne idėjų ar sprendimų trūkumas, o sprendimų priėmimo lėtumas ir nelankstumas. Todėl pradedant derybas dėl būsimos DFP, pirmiausia reikia nuspręsti dėl procedūrų supaprastinimo ir didesnio lankstumo;

60. palankiai vertina viešąsias konsultacijas dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomo Finansinio reglamento peržiūros ir yra pasirėngęs bendradarbiauti formuluojant pasiūlymus dėl procedūrų supaprastinimo remiantis šioje srityje nustatytais trūkumais;

Konkretūs klausimai

61. pabrėžia, kad kitu daugiametės finansinės programos laikotarpiu kuriant naujos kartos Europos struktūrinius ir investicijų fondus reikia įtraukti BVP papildančias priemones, kaip nurodyta neseniai priimtoje RK nuomonėje „Teritorinio vystymosi rodikliai – BVP ir kiti rodikliai“;

62. mano, kad būsimoje DFP daugiau dėmesio reikėtų skirti kaimo ir vietos plėtrai nustatant specialias priemones retai apgyvendintoms vietovėms, nes investicijos į vietos ir kaimo programas išlaiko ekonominės ir socialinės struktūros gyvybingumą ir sukuria įrodytą didinamąjį poveikį, visų pirma susijusiems regionams suteikiant pagrindinį vaidmenį valdant šias investicijas. Nors akivaizdu, kad investicijų grąža galėtų būti didesnė periferijoje nei pagrindiniuose regionuose, primena, kad vien tik ekonominio veiksmingumo kriterijų nepakanka, kad būtų galima priimti sprendimus dėl lėšų paskirstymo, ir kad tam būtini politiniai ir socialiniai kriterijai. Be to, reikėtų geriau pasinaudoti Europos teritorinio bendradarbiavimo programomis ir jas geriau integruoti į sanglaudos politiką atsižvelgiant į jų pridėtinę vertę kuriant bendrą Europos tapatybę;

63. nori atkreipti dėmesį į LIFE programos ir tinkamo jos finansavimo naujojoje DFP svarbą. LIFE programa yra svarbi priemonė, padedanti finansuoti ir sutelkti aplinkosaugos ir klimato politikos priemones ir projektus, įgyvendinamus vietos ir regionų lygmeniu ir sukuriančius Europos pridėtinę vertę. Įrodyta, kad LIFE projektai atlieka svarbų katalizatoriaus vaidmenį telkiant kitas ES lėšas;

64. mano, kad reikėtų daugiau dėmesio skirti demografinių tendencijų Europos Sąjungoje pasekmėms. Todėl prašo Komisijos rengiant naujas priemones ir priimant politinius sprendimus panaudoti DFP po 2020 m. demografinėms problemoms spręsti, atsižvelgiant į regionų ir vietos demografinę padėtį ir jos raidą;

65. šiuo požiūriu primena, kad ES biudžete yra ne mažiau kaip 20 atskirų ES priemonių vietos plėtrai finansuoti. Nuostatos dėl integruotos vietos plėtros ir galiojančių ESIF reglamentų bendros strateginės programos yra akivaizdžiai nepakankamos, kad būtų galima išvengti sutapimo ir iš tiesų užtikrinti integruotą penkių ESI fondų finansavimą. Todėl reikėtų pagalvoti apie:

- paprastesnę ir labiau konsoliduotą ES finansavimo priemonę, kuri būtų konkrečiai skirta teritorinei ir vietos plėtrai,
- galimybę suteikti daugiau galių vietos bendruomenėms rengti savo pačių vietos poreikiais paremtas strategijas,
- galimybę mažinti vertikaliuosius lėšų valdymo lygmenis, taip pat Komisijoje, ir ministerijų lygmeniu susiformavusį horizontalųjį užsisklendimą,
- perėjimą prie rezultatais paremtų veiklos efektyvumo ataskaitų teikimo ir švelnesnės audito tvarkos.

Briuselis, 2016 m. birželio 15 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA
